

NAPREJ

Glasi Socialistične stranke Jugoslavije.

Poglavje o kulturi.

Na vlaku sva se vozila proti Belgradu s kapitanom donavske flote. — Prijatelj moj, ko smo šli prvič na Kumanovo, proti Turkom, smo bili blazna vojska. Štiristo let trpljenja je živelo v stotisoč dušah in vsi smo vedeli, da vstvarjamo novo zgodovino. V reki Sitnici smo pojili konje in zdelo se nam je, da so se časi Miloša Obilića povrnili.

Ko sem stopal pozneje po strmih rebrih, mimo zamazanih, napol turških hiš proti Terazijam, sem se spomnil nekega modernega Zagreba. Belgradu se pozna, da je bil še pred dobrimi petdesetimi leti napol turško mesto, čeprav se spreminja z gigantskimi napori v moderno velempstvo, kojega velike prometne žile so že začrtane. Tudi tu je čutili korak za korakom veliko energijo, ki je vsivarjala kosovske čudeže in čudeže svetovne vojske.

Človek s Čiti Bara v Zagrebu in z Unionske kleti v Ljubljani sodi le po tem, kar se da otipati. Zato je njegova sodba enostranska in krivična.

— Nič laskavega Vam ne mislim povedati, — a povem Vam da imam Slovence rad, — mi je zatrjeval prej moj sopotnik. V tem zgodovinskem trenutku nas podpirajo pri ogromnem delu za organizacijo zemlje, ki je silno težavno, ker je napravil razvoj velik skok naprej in ker smo morali začeti na razvalinah predvojnega življenja. Ali veste, kako se dela brez prostorov, brez pisarn in drugih tehničnih pripomočkov? Kdor bi vse premislil, bi ne govoril toliko o svoji kulturi, kakor sem to v Zagrebu povsod slišal. Drugi morajo povedati in priznati, da je človek kulturen! Kdor pa to neprenehoma sam oznanja, ta dokazuje že s tem, da v njegovi glavi pri vsej kulturi nekaj ni v redu.

Pripomnil sem kratko: Vi sodite Zagreb prečrno, Ljubljano pa prelepo. —

Na tistem pa sem mislil na to, kar se hvali samo, da je slov. kultura. Polna unionska klet je te kulture in kadar jo od tam izženejo, hodi le še s težavo po dveh nogah. Kakšen simbol in grb zasluži ta unionska kultura? Znamenje leva ji ne pristaja, pa tudi ne znamenje orla in tudi sokola ne. Ta kultura je kakor dihur. V kotu sedi in srepo gleda in če jo zgrabi kdo za vrat, razširja okrog sebe take pline, da se je vse ogiblje. —

Hvala Bogu, da to v resnici ni vsa slovenska kultura.

Enotna delavska fronta.

(Po Jean Longuetovem članku: Die französischen Kommunisten und die Einheitsfront, priobčenem v »Kampfu«.)

Nobeno zgodovinsko razdobje ni bilo tako polno nenadnih sprememb, tako polno presenetljivih gledaliških učin-

kov, kakor doba, v kateri živimo. In nič ne potrjuje tega dejstva bolj, kakor slika, ki jo kaže sedaj tretja internacionala.

Ona se je osnovala na načelu »ozdravljajoče ločitve«, — kakor se je glasila formula njenih fanatičnih agentov. Pod vplivom Zinovjeva se je preobračal v vseh deželah stari bojni klic komunističnega manifesta: Proletarci vseh dežel združite se! — v nov, čudni bojni klic: Proletarci vseh dežel, razcepajte se!

Danes pa izhaja iz istega mesta, pod vplivom istega Zinovjeva v svet klic, ki se imenuje klic po enotni delavski fronti.

Da bomo bolj razumeli, kako nepričakovano je prišlo to geslo, si moramo poklicati v spomin, kako je odgovoril Zinovjev še za januarja 1921 na vljudno pisano pismo amsterdamske strokovne internacionala, ki se ni dotikalo nikakih načel, ampak je predlagalo samo izmen obojestranskih informacij. Zinovjev je odgovoril:

Vi ste že davno z dušo in telesom v taboru naših smrtnih sovražnikov, buržoazije.

Vi čutite, da se vam mamejo tla pod nogami. Tako, kakor odpadajo tekom zadnjih dveh let politične stranke po vrsti od druge internacionala in se združujejo s tretjo, tako vidimo da zapušča proletarijat rumeno internacionalo amsterdamsko...

Nič ne more zadržati tega razvoja, ki mora priti tako gotovo, kakor dan za nočjo, kakor zmaga proletariata nad buržoazijo, ki jo vroče želimo.

Danes pozivlja isti Zinovjev, v ime istega biroja — k enotni fronti. On pravi, da je treba podati tej »tolpi okuženih in renegatov« roko in stvoriti z njimi enotno fronto. On hvali švedske komuniste zato, ker podpirajo Brantingovo ministristvo in ker so napravili volilni kompromis s socialisti. In Zinovjev nadaljuje: »Stranko Serattijevo (italijanske socialiste) je treba vpoštevati. (Leta 1920. je imenoval Zinovjev v Hallu Serattija izdajalca). Celo Longuetovi stranki na Francoskem, čeprav je majhna, je treba podati roko za skupne nastope.

Ne bomo preiskovali, kako si je razlagati ta nepričakovani preobrat v politiki tretje internacionala.

Popolnoma jasno je, da je iskati glavni razlog za to izpremembo v notranji politiki ruske komunistične stranke in v razvoju ruske revolucije.

Tretja internacionala ni bila nikoli nič drugega, kakor privesek ruskega komisarijata za zunanje zadeve. Če se spremeni taktika tu, se spremeni tudi tam.

Pred enim letom je temeljila ta taktika v naziranju, da bo prišlo na celem svetu takoj do splošnega prevrata, in da ovira ta prevrat le »izdajstvo« voditeljev, ki jih je treba razkrinkati, ogrditi in pregnati.

Izhaja razen ponedeljka in dneva po prazniku vsak dan.

Uredništvo in upravnništvo: Ljubljana, Frančiškanska ulica 6-I.

Stane mesečno 2½ pšeničnih kg, celoletno 30 pk. V marcu 1922 računamo pk po 4 din.

Oglasi: prostor 1 × 55 mm 60 p. Dopise frankirajte in podpisujte, sicer se ne priobčijo. Rokopisi se ne vračajo.

Reklamacije za list so poštnine proste.

Dejstva sama pa so žal pokazala, kako otročja je bila ta vera, ki se zdi pri moških, kakor so Lenin, Trozki, Čičerin in drugi vodilnih osebnostih ruske revolucije, skoro nerazumljiva. Vsi so morali končno uvideti, da je trenotno glavna stvar v tem, da se očuvajo vsaj glavne pridobitve ruske revolucije. Zato so vpejali v Rusiji zopet svobodno trgovino, zato kličejo zapadne kapitaliste v deželo, da bi povzdignili trgovino in industrijo.

Ta nova strategija je nezdružljiva z vero v takojšnjo svetovno revolucijo, ki so jo prej kazali. Obenem so se zavedli, od delavskih razrednozavednih strank od razredno zavednorazrednih strank proč. To daje buržoaziji v trenutku največje reakcije podvojeno moč, mase pa odvrča od komunistične stranke.

V tem je iskati razlogov za novo politiko tretje internacionala. V tem pa je obenem garancija, da bo to pot do enotne delavske fronte res prišlo, čeprav ne lahko.

Po vsem tem, kar je bilo, po vseh neodpušljivih skokih od leve na desno, po najhujšem makijavelizmu v politiki, — bo trdo delo, vsivariti med proletariatom zopet atmosfero medsebojnega zaupanja.

Tudi ob tej priliki bomo videli, da se da zažgati v trenutku najlepša hiša, — za vpostavitvev pa je treba trdega dela in resnične ljubezni do stvari, — lasnosti, ki jih požigalci le redkokdaj imajo.

NEZNOSNE DAVČNE KRIVICE.

Pod tem naslovom je prineslo »Jutro« v sobotni številki članek, v katerem slika krivice, ki se gode rudarjem.

Resnica je, da se godi rudarjem kakor ostalemu delavstvu v Sloveniji v tem oziru grozna krivica. — Ampak demokrati bi se morali na prsa potrkati in reči mea culpa — tudi mi smo krivi!

Kdo pa tvori vlado? Ali ne morda demokrati? »Jutro« bi pač storilo veliko boljše, če bi prišlo gospode demokratske ministre za ušesa, pa bi reklo: »To je že neznosno, koliko trpijo ubogi slovenski rudarji radi tega velikega odteglia od njih plač, ko njih družine stradajo in otroci razcapani okrog hodijo!« Zakaj ste, gospodje demokrati, odklonili od sodruga dr. Koruna postavljeni predlog za zvišanje eksistenčnega minimuma? Hinafci ste in čisto nič družega. Tu se hlinite rudarjem, (da bi jim še boli zmešali glave ter da bi postali vaši trabanti), v Belgradu pa odločujete proti njim in jim jemljete trdo prizasluzene krajcarje iz žepa in s tem otrokom kruh iz ust. — Ali vas res ni sram te hinavščine?

Krivda leži res na davčnem sistemu, ampak ta sistem, katerega Srbi sploh ne poznajo, bi vi kot vladna stranka lahko že davno odpravili. Ni pa res, da bi bila krivda v Celju pri davčni oblasti. Kaj naj pa v Celju počnejo, če nimajo nikakršnih

navodil od finančne delegacije, kako naj ta davek zaračunajo in na kateri podlagi naj plačarino ter avtonomne doklade upoštevajo? Popolnoma so v nejasnem.

Belgrad molči — rudar ti pa trpi. Gotovo je pa tudi, da družba nepravilno odteguje. Družba bi morala vedeti, da je naročna skupščina v seji dne 25. februarja 1922 sklenila zakon o proračunskih dvanajstinah, v katerem čisto jasno stoji (člen 3. c), da privatni nameščenci, (gotovo pridejo tudi rudarji tu v poštev) za davčno leto 1921. in 1922. ne plačujejo davka na doklade, ki jih prejema poleg plače. Navzlic temu je pa družba 11. marca odtegnila rudarjem od njih plač ogromne vsote.

Družba bi ne smela računati plačarine kakor tudi ne avtonomne doklade, t. j. občinske in okrajne, katere znesejo 378%. Če bi se to ne priračunalo, potem bi vsak rudar, kateri zasluži letno nad 55 tisoč kron, plačal polovico manj davka, kakor mu ga je predpisala Trboveljska družba, za enkrat samo provizorično. Da bodo Jutrovcji na jasnem, jasn povemo, da ni davčna oblast prav nič predpisala, temveč družba sama, menda po M. E. Lajovičevi tabeli.

Glede zaostankov na dohodnini od let 1918.—20., kateri znašajo pri mnogih rudarjih 1000 in nad 1000 kron, bi pa svetovali demokratom, če jim je res delavstvo tako pri srcu, in če nočejo biti samo hinavci, da naj to storijo v Belgradu ne pa v Trbovljah in Hrasniku, kjer ni ministrov, da izdajo naredbo, s katero naj se ta zaostali davek odpiše, kar bi bilo edino pravično. Socialisti vas bodo gotovo podpirali, celo klerikalci vas bodo podprli, saj je hotel biti na trboveljskem shodu dr. Korošec bolj komunističen kot komunisti sami. Dr. Korošec je tudi rudarja, bivšemu komunistu, menda sedaj klerikalcu, obljubil, da bo že poskrbel, da ne bodo rudarji plačevali tega davka. Isto ste demokrati menda obljubili tudi bivšima komunistoma Čmuzaju in Šurju, (katera sta sedaj menda demokrata).

Torej večina bo sigurna, le korajžno na noge, gospodje demokratje in klerikalci, ter storite kar ste obljubili, drugače vas bodo pametni rudarji smatrali za to kar ste — za hinavce.

Čisto upravičeno so rudarji do skrajnosti obupani, kajti v marsikateri družini že ni kruha. Bati se je hudih izbruhov.

—I. h.

Politične vesti.

— Orgije na Reki. Reka se je zopet zganila; če se ne bi, bi svet pozabil nanjo. Fašisti so odstavili reško »vlado« in zasedli javna poslopja. Dosedanja vlada je bila baje preveč naklonjena Hrvatom. Rečani torej niso zadovoljni z »neodvisnostjo«. Aneksijo k Italiji hočejo. Najbrž fašisti niti sami ne vedo, kaj hočejo. Kljub temu so prizadejali Reki in v italijanskih mestih precej neprihiti. Fašisti predstavljajo vulkanične izbruhe, ki so posledica kaotičnega stanja, ki vlada po svetu. Ljudje še niso zreli za redno življenje in si ne znajo izboljšati družabnega sistema. Niti nočejo živeti v sedanjih »mejah zakonov«, če niso tisti, ki kujejo postave, dovolj močni, da jih uveljavljajo. Današnji kaos pomeni, da sedaj ni take sile. Kljub vsem diktaturam imamo kaos.

+ Otvoritev rumunskega parlamenta. Ko je otvoril včeraj rumunski kralj zasedanje parlamenta s svojim prestolnim govorom, so zastopniki vseh opozicijskih strank izjavili, da ne priznavajo

volitev za pravilne, ker so bile nasilne ter so se odstranili. Rumunski kralj je v svojem govoru poročal o zareki princezine Marije s kraljem Aleksandrom, ki jo smatrajo rumunski vladni krogi, ki živijo še v poznem srednjem veku, za velepomembno.

+ Ministri zavezniških držav za »molzne krave«. Zunanji ministri Italije, Francije in Anglije, ki si med seboj razdeljujejo Malo Azijo, so se po francoskih poročilih zedinili ter bodo Turčijo najbrž še povečali s tem, da bodo predlagali samostojnost Turčije s Carigradom kot glavnim mestom. Nadalje pa bodo Turčiji priključili Anatolijo od Sredozemskega do Črnega morja, Transkavkazijo do Perzije in vzhodno Tracijo. Na ta način bo Turčija dovolj močna, da bo lahko služila zavezniškim državam, ki se v zadnjem času naravnost pozhrtvovalno trudijo vpostaviti normalne gospodarske in politične odnose. Zakaj se tako trudijo, povedo odkrito le malokateri. Ves kulturni civilizirani svet se čudi pozhrtvovalnosti in ne-sebičnosti zavezniških držav.

Dnevne vesti.

Gledališče je cerkev in ne torišče za spekulante. Kakor poročata »Jutro« in »Narod« sta vložila tožbo proti »Napreju« operni ravnatelj Rukavina in bivši upravitelj Juvančič. Te vesti nas resnično iskreno vesele, samo da se upravičeno bojimo, da so te vesti le besede in nič drugega. Zlasti prvi ima zelo trdo kožo. Prav dobro se spominjamo, da so ljudje javno govorili in to tudi v časopisih, da je šarlatan, »hohštapič« itd., vendar pa se ni nikoli predrznil tožiti. Če je to vendarle storil, mu čestitamo k junaškemu dejanju! K gledališkemu srazu se pa še povrnemo.

Državna posredovalnica za delo. Pri vseh podružnicah »Drž. posredov. za delo« v Ljubljani, Mariboru, Ptuju in Murski Soboti je iskalo v preteklem tednu od 12. do 18. marca 1922 dela 300 moških in 111 ženskih delavskih moči. Delodajalci so pa iskali 247 moških in 72 ženskih delavskih moči. Posredovanj se je izvršilo 130. Dela iščejo: viničarske družine, ključavničarji, sedlarji, peki, mlinarji, mesarji, zidarji, tesarji, trgovski sodrujniki, prodajalke, pisarniške moči, dninarji, dninarice, poljski delavci, delavke, vzgojiteljice, kuharice, služkinje, vajenci, vajenke itd. — V delo se sprejmejo: rudarji, zidarji, tesarji, mizarji, stroj, ključavničarji, sodarji, viničarji, viničarske družine, polj. delavci, kleparji, šteparice, služkinje, kuharice, vajenci, vajenke itd.

Ljubitelji umetnosti. Kakor je javnosti že znano, pripravlja naša Narodna galerija za poletje veliko historično razstavo slovenske umetnosti. S tem se ponovno obrača na lastnike naših umetnin, da jo blagovolijo podpreti pri tej važni kulturni nameri. Za sedaj prosimo zlasti, naj bi Galeriji sporočili svoj naslov oni, ki imajo katero delo naslednjih slikarjev: Cetinovič, Dolinar, Egartner, Götzl, Globočnik, Graliovar, Grille, Hayne, Hermannsthal, Herrlein, Janša, Jelovšek, Jurčič, Karinger, Kavčič (Caucig), Kogovšek, Kremser-Schmidt, Künl, Kurz-Goldenstein, Langus, Lajer, Mencinger, Pernhart, Plavec, Potočnik, Pustavrh, Quaglio, Roblek, Stroy, Škof, Šubic, Tavčar, Tome, Tominc, Tomšič, Urbančič, Vergant, Wisslap, Wolf, Zebey. — Enako važna kakor slike naštetih umetnikov, pa so za razstavo anonimna dela zlasti starejših dob, če so zadostne umetniške

kvalitete terz rosimo obvestila tudi o njih. Da ne bo razstava preveč enostranska, je potrebno, da naš živahno podpro Štajerci z deli, ki so na njihovem ozemlju, in Goričani s slikami, kar jih je dosegljivih. Narodna galerija bo tudi za vsak prijateljski nasvet glede nameravane prireditve hvaležna. — Narodna galerija.

Razpisana so mesta okrožnih zdravnikov za zdravstvena okrožja: Št. Vid nad Ljubljano, Cirknico in Št. Jurij ob Ščavnici. — Interesente opozarjamo na razpis v »Uradnem Listu«.

Ljubljana.

Strašno iskoriščevanje mlade delavske sile. Pekovski mojster g. Meznarčič na Tržaški cesti ima dva vajenca, s katerima ravna po živinski. Pri vsaki priliki jih pretepa in jih uporablja za vse posle. Delati morata od 9 ure zvečer do 1. ure drugega dne popoldne, to se pravi 16 ur na dan (beri šestnaest ur). Celo noč morata delati, zjutraj pa nositi kruh po mestu. Ni čuda, da je naposled po poldrugoletnem učenju zapustil eden svojega mojstra, ker ne more več prenašati takega izkoriščanja. Kje naj si sedaj mladi 17letni mladenič išče druge službe, brez vsakih sredstev nag in bos s praznim želodcem. Najenergичnejše moramo protestirati proti temu, da kršijo mojstri 8urni delavnik. Kje je oddelek za socialno skrbstvo? Kje je obrtno nadzorništvo? Ali ne vidijo merodajni faktorji tega strašnega izkoriščanja mladih delavcev? Ali ne vidijo, da se s tem mladina telesno in duševno uničuje? — Ni to edini slučaj, ki se dogaja nad mladimi delavci. Izročeni so brezobzirnemu izkoriščanju od strani mojstra ali fabrikanta. Določeni delavni čas se krši, plače pa so sramotno nizke. In nikogar ni, da bi nam pomagal, ki bi se zmenil za nas. — Mladi delavci, ne pustimo se tako izkoriščati! Ne pustimo kršiti 8urnega delovnega časa! Zahtevajmo, da se ravna z nami po človeško, ne pa po srednjeveško. — Omenjenemu mojstru pa svetujemo, da takoj preneha s svojim ravnanjem, sicer posežemo po drugih sredstvih. (Op. uredn.: Zaradi nočnega dela in kršitve 8urnika je organizacija tega mojstra že pred mesecem naznanila — uspeh?)

Policijsko ravnateljstvo v Ljubljani nam poroča: V interesu državnega gospodarstva bodo veljale od 1. aprila 1922 nadalje tri zglasilnice za prijave strank, tujcev, sprememba bivališča itd., kakor je to predpisano za ljubljanski okoliš v deželnem zakoniku z dne 28. marca 1913. št. 13 — 30 par. Zglasilnice se bo prodajalo v Zglasilnem uradu policijskega ravnateljstva in po vseh policijskih stražnicah v Ljubljani.

Iz mestnega šolskega sveta. O zadnji redni seji mestnega šolskega sveta, ki se je vršila v četrtek, dne 16. marca 1922, smo prejeli sledeče obvestilo. Predsednik otvori sejo in pozdravi nova zastopnika učiteljstva Alojzija Novaka in Miro Engelmana o v o kot namestnico zadržanega nadučitelja Franca Črnagoja. Sklene se dosedanjima zastopnikoma Juraju Režku in Janezu Levcu za mnogoletno in marljivo sodelovanje v korist in prospeli mestnega šolstva izreči prijetno zahvalo. Poročilo o došli kuraciji se vzame na znanje. Zapisnik zadnje redne seje z dne 18. januarja 1922 se odobri brez ugovora. Poročili o personalijah in pa o dopustih izza zadnje upravne dobe se vzame na znanje. Za razpisano službeno mesto stalne voditeljice na I. mesinem otroškem vrtcu predloži se viš-

jemu šolskemu svetu ternopredlog. Na znanje se vzame poročila okrajnega šolskega nadzornika o nadzorovanju III. mestne dekliške osnovne šole, mestne manjšinske šole, III. mestne deške osnovne šole, I. mestne dekliške osnovne šole in II. mestne deške osnovne šole v šolskem letu 1921./22. in se predloži višjemu šolskemu svetu v odobrenje. Na znanje se vzame posnetek letnega glavnega poročila o stanju ljubljanskega osnovnega in meščanskega šolskega za koledarsko leto 1921., ki je bilo višjemu šolskemu svetu že predloženo. Sklepa se o treh prošnjah telovadskih društev za prepustitev šolskih telovadnic v društvene telovadske svrhe. Ko se poda o neki interni zadevi uradno pojasnilo, zaključni predsednik sejo.

Ljubljanski trg. Tržni promet je bil zadnje tedne jako živahen. Došlo je na trg več dobrega blaga. Meso ne primanjkuje, pač pa kvaliteta govejega mesa ni primerna. Goveje meso I. vrste 48 K kg, II. vrste 34 K, teletina 48 K, svinjsko meso 60 do 70 K, slanina I. vrste 90 K, mešana 82 do 86 K, mast 90 do 100 K po kvaliteti, šunka 100 do 110 K kg, prekajeno meso I. vrste 96 K, II. 90 K, koštrun 30 K, jag-njovk 80 K, kg pol prekajenih kranjskih 100 K, suhih kranjskih 140 K; kokoš 100 do 130 K, krapci 40 K kg, mleko 10 K li-ter. Glede mleka vlada občutno pomanj-kanje, kvaliteta slaba. Surovo maslo kg 130 K, čajno 180 K, jajca 3.50 do 4 K. — Moka št. 0 27 K, najslabša črna 24 K, ka-ša 22 K, ješprenj 28 K, otrobi 10 K. ko-ruzna moka 19 K, ajdova moka I. vrste 36 K, II. 28 K. — Zelenjave je na trgu ve-liko, tako da je precej izbire: cene so ne-koliko padle. Kislo zelje 14 do 16 K kg, čebula 24 do 28 K, česenj 28 do 32 K, krompir 5.50 do 7 K, repa 5 K, kisle repa 10 do 12 K. — Specerijsko blago: kava Portoriko 170 K, Santos 120 K, Rio 112 kron, bel kristalni sladkor 58 K, kocke 66 kron, riž I. vrste 40 do 46 K, II. 32 K, na-mizno olje 94 K, jedilno 88 K, cel poper 88 K, zmlat 98 K, sladka paprika 150 K, testenine I. vrste 40, II. 36 K.

Moka 0 po 23 K za kg se dobi pri mestni aprovizaciji na Poljanski cesti št. 15, če se vzame tudi rženo moko.

V soboto, dne 1. aprila se bo vršil v dvorani Filharmonične družbe **koncert**, katerega priredi pod okriljem »Glasbene Matice« violinski virtuoz in profesor tu-kajšnjega konservatorija g. Jan Šlais. Natančni spored priobčimo jutri. Naše občinstvo pa vabimo na to umetniško pri-reditev, za katero bodo vstopnice v pred-prodaji v pisarni »Glasbene Matice« od četrtika dalje. Začetek točno ob 8. zvečer.

Celje.

Vsem celjskim sodrugom kovinarjem iavljam o tem potom, da se je naš vrli so-drug Lokošek Matija poslovil od nas in bo odpotoval v Baránjo. Bil je podpredsed-nik kov. odbora in občinski odbornik oko-liške občine Celja. Za njegovo vztrajno delovanje mu je celokupni odbor izrekel zahvalo. Želimo mu obilo sreče v tujini in mu kličemo, naj nikar ne zapusti naših vrst in naj ostane nadalje član kov. orga-nizacije! — Odbor.

Iz stranke.

Diskusijski večer se bo vršil v sredo ob 7. zvečer v »Zadružnem domu« (v biv-ši nemški šoli). Ker je dnevni red važen, vabimo vse pristaše naše stranke.

Šoštani. Odbor Krajevne politične organizacije S. S. J. je na svoji izredni

seji dne 22. marca sklenil prispevati od imetja organizacije 300 K v fond za od-pomoč gladujočim Rusom. V ta namen je tudi izvolil odbor za pobiranje prostovolj-nih prispevkov. Razpravljal je in imeno-val odbor ki bo pripravil vse potrebno za praznovanje mednarodnega proletar-skega praznika, 1. majnika. Podrobni na-črt svečanosti se objavi, čim ga bo od-bor izdelal.

Iz strok. gibanja.

Seja odbora podružnice kovinarjev v Ljubljani se bo vršila v torek, 28. marca takoj po delu v društvenih prostorih, Še-lenburgova ul. 6. II. nadstropje. — Pred-sednik.

Tajništvo Osrednjega društva ke-mičnih delavcev in sorodnih strok na slo-venskem ozemlju odgovarja poročevalcu iz Šoštanja na dopis z dne 25. marca t. l. v »Delavcu štev. 7. k mezdni razpravi, ki se je vršila dne 9. in 10. marca slede-če: Sodruzi oziroma zaupniki v kemični tovarni v Ljubljani (Moste) so poleg taj-ništvu zgoraj imenovanega Osrednjega društva pri zadnji razpravi, ki se je vr-šila dne 16. februarja izvojevali potom dobre organizacije kemičnega delavstva v tovarni 25% povišanje na temeljne pla-če in 30% povišanje za nastavljeno osobe. Kar znese s sedanjim povišanjem dnevne temeljne mezde, za delavke in mladoletne delavce dnevno 66 K; za de-lavce od 18. leta 95 K; za kvalificirane delavce (priučene) 105 K; za rokodelce 120 K in po zmožnosti še več. Poleg tega povišanja dobijo otroci, odvisni od zapo-slenih delavcev do 14. leta mesečno a 100 K. Toliko k opombi poročevalca, ki se izjavlja: »sodruzi v kemični tovarni v Ljubljani se naj zavedajo borbe, da nji-hovo nazadnjaštvo v bodoče ne bo ško-dovalo.« Mogoče, si poročevalec namenoma predstavlja še kako drugo kemično tovarno v Ljubljani in če je — je skoro gotovo in gotovo je zaposleno v njej črno J. S. Z., ki živi po božji milosti oziroma ob božjega glasu, ne pa od svojega raz-rednega boja.

Savez monopolskih radnika i radnice bo imel svoj II. državni občni zbor 16. in 17. aprila v dvorani začasnega sociali-stičnega Narodnega doma v Belgradu z dnevnim redom: 1. Otvoritev kongresa in izvolitev predsedstva. 2. Poročila: Uprave o delu, blagajnika, finančnega nadzorništva. 3. Izvolitev osrednje upra-ve in finančnega nadzorništva. 4. Pred-log uprave o spremembi čl. 1., 25. in 26. zveznih pravil. 5. Referat o akciji in tak-tiki sindikata. 6. Predlogi in vprašanja. 7. Prošnje in pritožbe. — Pravico do ude-ležbe določa v 11. členu pravilnika, točka 1. in 2. — Pozivajo se pododbori, po-družnice in poverjeništvu, ki še niso iz-brali delegatov, da to nemudoma store in sporočijo imena osrednji upravi. — Od-poslanci morajo biti v Belgradu 16. aprila ob 9. predpoldne, ko prične kongres. — **Centralna uprava Saveza monopolskih radnika.**

Vestnik Svobode.

Seja centralnega odbora »Svobode« se bo vršila v četrtek, 30. marca ob 20. v tajništvu v Židovski ulici 1, I. nadstropje. Udeležba vseh odbornikov naj bo polno-številna in točna.

Repertoar nar. gledališča v Ljubljani.

Drama:

Sreda, 29. marca »Marisa«, B.
Četrtek, 30. marca »Revizor«, C.

Petek, 31. marca dramska predstava v opernem gledališču.

Sobota, 1. aprila »Anatol«, E.
Nedelja, 2. aprila »Hamlet«, Izven.
Ponedeljek, 3. aprila »Anatol«, D.
Torek, 4. aprila zaprto.

Opera:

Sreda, 29. marca »Luiza«, E.
Četrtek, 30. marca »Cavalleria rusti-cana«, Plesna legendica, D.
Petek, 31. marca »Žlahuni meščan«, Abon. A.
Sobota, 1. aprila »Luiza«, B.
Nedelja, 2. aprila »Carmen«, Izven.
Ponedeljek, 3. aprila zaprto.
Torek, 4. aprila »Bajaja«, A.

Iz gledališke pisarne. Ljubljanska opera izvaja v četrtek, dne 30. t. m. »Ca-vallerio rusticano« z deloma novo za-sedbo, in sicer: Lucio poje gospodična Sterkova, Lolo pa gospodična Kalouska.

Pevci! Izdaja 12. številke »Male pe-smarice« se je zaradi ogromnega drugega dela v tiskarni nekoliko zakasnila. Gleda-li bomo na to, da zamudo čimpreje po-pravimo. Prvih 11 števil »Male pesma-ric«, broširanih v en zvezek, prodaja Zvezna knjigarna, izvod za 10 dinarjev.

Koncert priredi v nedeljo, dne 2. aprila v Sokolskem domu na Viču pevsko društvo »Slavija« Vič-Glince. Začetek ob 8. uri zvečer. — Vstopnice se dobivajo v predprodaji pri g. Alb. Šinkovcu, brivcu na Glincah; na dan koncerta pa zvečer pri blagajni.

Po svetu.

Bolezen ekscesarja Karla. Iz Bazla poročajo, da je zbolel ekscesar Karel smrtnonevarno na hudi griži. Tempera-tura se je dvignila že na 40 stopinj.

Smrtne obsodbe v Albaniji. Tiranska vlada je po končanih bojih z vstaši in laš-kimi agenti obsodila 20 vstaških vodite-lev na smrt, upornim mestom pa naložila 20.000 turških lir vojne odškodnine.

— **Človekov razvoj je počasen.** Druž-ba priznava justične umore; in priznava tudi organizirane umore, ki jih imenuje vojne; ker je človek še vedno žival, je ostal zvest tradiciji svojih prednikov; ko je živel še na drevju in v duplinah, je po-znal s človekom ali zvermi le en način boja: krvavi boj. Šel je v boj z namenom, da ubije svojega nasprotnika, tudi če na-sprotnik niti vedel ni, da se ga smatra za takega. Sploh v tistih časih niso niti ve-deli, kaj je nasprotnik, ker so bili ljudje še »barbari«. Tekom tisočletij se je boj nekoliko civiliziral. Zaneslo se ga je v trdnjave in okoli gradov. Danes imamo vojne za civilizacijo, za domovino, za ve-ro, za obrambo vladarjev in druge take lepe stvari. V starih časih so bili boji za vero in vladarje, v pradavnih časih pa so ljudje verovali samo v krvavi boj in niso čutili potrebe izgovarjati se, zakaj se bo-re. Kdor razume razvoj človeka, ta ve, da homo imeli barbarske umore, vojne in podobna nasilja še dolgo časa. Živalski instinkti ne izginejo v enem stoletju. In človeka se ne more izobraziti v enem dnevu. Kadar se ga izobrazijo, je ta iz-obrazba morda le površna, priučena, radi tega je ostal še vedno pod kontrolo in-stinktov. Sai so tisti, ki napovedujejo vojne in jih vodijo, učeni, kakor tudi tisti, ki obsojajo ljudi na smrt. Človek je spo-soben, da se marsikaj nauči, da iznajde čudovite reči, ni pa sposoben, da se hipno otrese živalskih instinktov. Tisti, ki mi-slijo, da se more z enim nasilnim preobra-tom napraviti iz sedanje družbe idealno

družbo se motijo. Kljub temu, se mi bomo za preobrate, za reforme, za izboljšavanja na vseh koncih in krajih. Kajti vsi ljudje niso morilci; niti niso ljudje zverji v pravem pomenu besede. Ljudje smo s svojimi slabostmi in dobrimi lastnostmi. In skušamo biti boljši in v svoji vsakdanji borbi postajamo boljši.

— Zaradi ene črke. Vsaka »novotarija« je našla pri ljudstvu odpor. Iznajditelji, znanstveniki itd., so imeli težke boje proti starinstvu, ki je posebljen v tem, da zahteva, naj bo vedno »vse tako kakor je«. Radi tega je napredek počasen, ker ima starinstvo svojo oporo v nevednosti ljudstva in v vladajočih slojih. Bolgarska vlada je sklenila odpraviti eno črko iz bolgarske abecede, da jo napravi preprostejšo. Bolgarsko dijaštvo je uprizorilo demonstracije proti tej nagredbi, ker je smatralo, da je bil s tem storjen atentat na svetost bolgarskega jezika. Kljub temu se jeziki razvijajo in se bodo razvijali. Negujejo se »narodne« noše, ljudje pa so se jih v vseh krajih, v katere je prodrla »civilizacija«, otesli. Toda takim spremembam, ki bi jim bile v resnično korist, se ljudstvo le počasi prilagaja. Električni so se upirali in plinu ter vsem drugim takim iznajdbam. Delavstvo v mnogih krajih se je upiralo uvajanju strojev v obrate.

dasiravno so stroji v splošnem koristili tudi delavstvu in vsemu ljudstvu. Četudi so v današnji družbi tu radi profita posameznikom. Toda dobiček imamo od njih vsi. Še več ga bomo imeli, kadar odpravimo sistem profitarstva. Tedaj bodo stroji res služabniki ljudstva in v največjo korist delavstvu.

— Irski boj. Zanimiv proces se vrši na Irskem. Irski je sedaj po zahtevi nekaterih irskih patriotov svobodna dežela v federaciji cesarstva Velike Britanije. Drugi, med njimi de Valera, nadaljujejo z bojem za neodvisno republiko. V nekem kraju so se delavci celo tako navdušili, da so razobesili na javni zgradbi rdečo zastavo. Toda od socialistične republike je Irski še zelo daleč. Danes se nahaja v stadiju civilne vojne, ki se vrši med katoliškimi in protestantskimi Irski na eni strani in med katoliškimi Irski, ki so razdvojeni v republikance in v pristaše sedanje irske države, na drugi strani. Na Irskem je med vsemi sloji preveč verskega fanatizma, zato socialistična ideja tam še ni našla ugodnih tal za razvijanje.

— Židje v Palestini. V Palestini hočejo Židje obnoviti svojo starodavno državo. Ker je židov v Palestini le malo, jo naseljujejo z židi iz drugih dežel. Anglija ji protežira. V Palestini je 700.000 mo-

hamedancev in kristjanov ter samo 70.000 židov. 700.000 nežidovskih prebivalcev je v boju proti angleški politiki in 70.000 židom. Anglija je spremenila svojo politiko napram Egiptu in spreminja jo napram prebivalstvu Palestine. Palestina ne bo več postala židovska država, oziroma bo židovska le v toliko, kolikor je Anglija. Nemčija, Rusija ali Zedinjene države in druge dežele, v katerih so naseljeni židje, in nobeni niso v škodo, dasiravno vlada med neukim ljudstvom, katerega odirajo mali židovski kramarji, nasprotno mnenje.

UTRINEK.

Kaznovati sločince je prva stvar; preprečevati zločine je druga stvar. Načloga družbe bodočnosti je odpravljati vzroke, ki povzročajo zločine. To je najvažnejše in edino uspešno zdravilo. Res je, da se dobe ljudje in se bodo dobili, ki so mentalno defektni in radi tega nagnjeni k zločinskim dejanjem. Družba danes premalo pazi na take ljudi. Svojo pozornost jim posveti šele tedaj, kadar je zločin že storjen. To je napačno.

Izdajatelj: Zvonimir Bernot (v imenu pokr. odb. SSJ.)

Odgovorni urednik: France Svetek.

Tisk Učiteljske tiskarne v Ljubljani.

Zahvala.

Vsem prijateljem in znancem našega nepozabnega sina, ozir. brata

FRANCA PADAR

ki so mu pomagali v njegovi bolezni, nas tolažili na nenadomestljivi izgubi ter spremili dragega pokojnika na zadnji poti izrekamo tem potom iskreno zahvalo. Posebej še se zahvaljujemo gg. dr. Vučini in dr. Hvalini za njihovo požrtovnost med časom pokojnikove bolezni, g. Glanzmannu in g. ing. Suggu, kakor tudi vsem gg. uradnikom in gđc. uradnicam, vsem gg. mojstrom in delovodjam za njihovo sožalje.

Pristava pri Trzinu, 27. marca 1922.

Žalujoča družina Padar.

Največja zaloga

klavirjev in pianin v Ljubljani.

TVRDKA J. DOLENC,
Ljubljana, Hilšerjeva ulica št. 5

se priporoča za nakup najboljših instrumentov izvrstnih tovarn po najsolidnejših in nizkih cenah.

Največja izbira

različnih pletenin, majic, nogavic in rokavic pri tvrdki

A. & E. Skaberné
Ljubljana, Mesni trg 10.

Kdor hoče imeti res s pristnim blagom prepletkano hišo, pohištvo in lakiranje vozniških koles v peči, naj se obrne na tvrdko

TONE MALGAJ

Ljubljana stavbeni in pohištveni pleskar in ličar Ljubljana
Kolodvorska ulica št. 6

Izidor Steiner

trgovca z znamkami in starinami kupuje dne 28. in 29. III. od 10. do 1. in od 3. do 4. ure v hotelu »Union« (št. sobe pri portirju) vsakovrstne jugoslovanske in druge znamke kakor tudi vsakovrstne antikvitete posebno stare vijoline po najvišjih cenah.

Išče se za veliko industrijsko podjetje zanesljiv in samostojen

električar,

ki zna tudi vezati motore. Nudi se dobra hrana po ceni, prosto stanovanje in dobra plača. Ponudbe na

J. Mahorko, d. z. o. z., Maribor.

**Dva gatrasta in dva
cirkularista**

prvovrstne moči išče za takojšnji nastop

d. d. „Croatia“ v Ljubljani,
Gospodarska cesta 2.

Konsum. društvo rudarjev v Hrastniku

vpisana zadruga z omejenim poročtvom

sprejema hranilne vloge, ki jih obrestuje po 4 %.

Na podlagi zadnjega računskega zaključka ima 576 članov ter sledeče društvene sklade:

Rezervni delež K 120.201.82.

Društveni delež K 17.103.71.

Blagovni promet za l. 1919/20 je znašal K 2.963.093.48. Delež znaša K 100.—.

Član postane lahko vsak.